

4 DE 5
USU GERADAE
INTER ILLUSTRRES
DISSERTATIO 1786,5

RAESIDE
DANIELLE NETTEBLADT

POT. BORUS. REGI A CONSILIIS INTIMIS

ACADEMIAE FRIDERICIANAE DIRECTORE

ET
ORDINARIO FACULTATIS IURIDICAE.

DEFENSA AB AUCTORE

CARL CHRISTIAN LAURENT, BIEDERMANN

ANHALT-CÖTHEN.

HALAE DIE XIX. AUGUST. MDCCLXXXVI.

typis HENDELIANIS.

D 3

USU GERARDAE
INTER ILLUSTRIS
DISSERTATIO

*Honestissimum est, maiorum vestigia sequi, si modo recte
itinere processerint.*

PLINIUS.

CARL CHRISTIAN LAURENT BIEDERMANN
ANHALT-CÖTTEN

HALAE DIE XIX AUGUSTI MDCCXXXVI

T. HENDELIANUS

SERENISSIMIS PRINCIPIBUS

AC DOMINIS

DOMINO

CARL GEORGE LEBERECHT

DOMINO

FRIEDRICH ALBRECHT

DOMINO

LEOPOLD FRIEDRICH FRANZ

PRINCIPIBUS ANHALTINIS

REGNANTIBUS

PATRIBUS PATRIAE

SACRUM!

SERENISSIMIS PRINCIPIBUS

A O DOMINIS

DOMINO

CARL GEORGE LEBERECHE

DOMINO

FRIEDRICH ALBRECHT

DOMINO

LEOPOLD FRIEDRICH FRANZ

PRINCIPIBUS ANHALTINIS

REGNANTIBUS

PATRIBUS PATRIAE

SACRUM

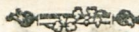

AD LECTOREM.

Non pruritus scribendi, non vana inter scriptores:
referri gloria, me impulit, ut hanc conscriberem Differ-
tationem. Opus quidem non duco, rationes reddere,
quae me movere potuissent, occasionem tamen dedit mors
Principissae cuiusdam, cuius fratres sororesque petiebant

1713 A eius

eius hereditatem. Quamvis vero b. Principissa, antea ter-
ris in Saxonis vivens, domicilium mutasset, quoad
res geradicas, quae ceteras opes superabant, tamen uni
ex heredibus placebat, defendere, sibi competere Gera-
dam, quam Niffelgerade appellare mos fert. Quaestio
quidem potissimum eo rediit: secundum quas leges heredi-
tas sit dividenda? huius occasione tamen insuper quaestio:
de usu Geradae inter Illustres in genere movebatur, quam
diversimodo respondere nitebantur. Placuit itaque mihi
hanc quaestionem pluries inquirere, et cum tantorum
dissensum coniungere vires deesse fatear sequor OVI-
DIVM.

Ut desint vires, tamen est laudanda voluntas.

Cordati iudicent, an actum egerim.

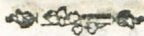
SECTIO

SECTIO I.
GENERALIA CONTINENS.

S. I.

Quanto grauiores sunt caussae, ea fortiora esse debent remedia, metuendum ad periculum propellendum. — Quemlibet fateri oportet non leuioris ponderis, sed arduas certe maxime momenti, esse controversias, quae inter Principes agitantur. Sive enim causarum gravitas ex personarum praerogativa aestimetur; sive earum momentum ex effectu praesudicii imminentis laesionis deducatur: ea semper harum quaestionum est indoles, ut medium quendam modum habere non videantur, dum non infimae et plebeiae conditionis homines sed principum vel

personam vel bona tangunt. Mirari itaque desinamus, quae causa sit, cur quaestiones inter illustres agitatae ad causas ambiguas et sapientissimo quoque difficillimas diiudicatu referri soleant, cum nihil frequentius eveniat, quam in arduis causis in litem deductis, peritissimos saepe in diversas ire sententias. In hoc quoque rationem esse ponendam censeo, cur Iureconsulti, qui iurisprudentiam illustrium privatam tractandam sibi sumserunt, saepe haesitent. Unde MAIERS *Einleitung in das Privatfürstenrecht überhaupt. Vorrede pag. VIII.* merito faetur:

„dafs selbst in den wichtigsten Lehrsatzen die Meinungen
 „der Rechtsgelehrten sich einander durchkreutzen, und kei-
 „ne Meinung zuverlässig und befriedigend sey“

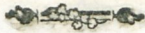
et MOSERS *persönliches Staatsrecht der teutschen Reichsstaende T. I. p. 49.*

„Nichts sey schwerer zu bestimmen als Erbschaftsfaelle inter
 „illustres.

Recte quoque PÜTTERS *Beytraege zum teutschen Staats- und Fürstenrecht T. I. p. 15.* hanc iurisprudentiae partem vocat:

„eine aufkeimende Wissenschaft.

Praecipue vero causae dissensus Doctorum mihi esse videntur, commodum et quotidiana merces scriptorum, quae illorum sententias gignunt, quibus veritas et propria conscientia cordi non est. Quae cum ita sint, generalia quaedam praemittenda esse censeo, antequam ad specialia progrediar.

C A P. I.

DE IIS, QUI SVB NOMINE ILLVSTRIVM
V E N I V N T.

§. 2.

Miror omnino, quantum quoque hodie iurisprudentiam ex-
colere student, Doctores saepius tamen distinctas notiones non
formare, indeque ex scriptis eorum hauriri non posse, quod et
accidit, si ex iis eruendum, quae personae sub illustrium nomi-
ne veniant. Sic, ut alios taceam I. H. BÖHMER *de secundis*
nuptiis praecipue illustrium personarum pag. 95. ait: „Sonant illu-
stres nobis imperatores, reges, duces, principes, marchiones, comi-
tes, barones et nobiles immediati, quo generali in sensu ut plu-
rimum vox illustris a iurispublici scriptoribus accipitur LVDE-
WIG *ad A. B. T. I. §. 7.* STRYCK *de iure illustrium et*
nobilium communi c. I. §. 3. COCCEI *ius publicum c. 21. §. 9.*“
Sed, quod pace tanti viri dixerim, mihi haec sententia minime
arridet, cum nobiles immediati imperii sub hac denominatione
hodie non solum non intelligantur, sed etiam non intelligi de-
beant. Inter recentiores vero, quod mirum, BRANDIS *in Diss.*
de vera ordinis succedendi ex maioratu notione etc. Goettingae
1784. §. I. illustres eos appellat: *qui imperio absque intermedio*
parent, quam notionem multo minus admittere, mihi que sal-
vo meliori iudicio, persuadere non possum, omnes, qui impe-
rio immediate subsunt, ad illustres referri posse. Quis enim
e. g. assessori camerae imperialis, qua tali, immediatam detra-
here unquam est ausus? LVDOLF *iur. camer. S. I. §. 2. n. 10.*
p. 20. numquam vero talis assessor, sub voce illustrium contine-
tur. Unde potius puto, sub illustrium nomine tantum esse com-
prehensos, principes, qui his aequiparantur Fürstenmaefige et
Comites,

§. 4.

Quicquid sit ex mea sententia notio personae illustris aliter formanda est. Licet vero hunc in finem in vocis: Illustris originem inquirere, praefens institutum non permittat, allegari tamen omnino expedit, quod omnes concedunt, et quod historiae consentaneum esse videtur, maiores hanc vocem ex oriente petiisse LVDEWIGIVS enim in *vita Iustiniani* c. 8. p. 181. satis evicit, hoc nomen in aula Constantinopolitana characterem quendam indicasse; neminem vero fugit, maiores nostros germanicum regnum continuatum imperium romanum somniasse *) Hinc originaria aemulatio Germanorum, quae et hodie tristes adhuc producit effectus, facile eis persuadebat, talium nominum receptionem maxime honorificam esse, indeque evenire poterat, quod illi, qui beneficiis aulicis erant condecorati, primo hoc nomine insignitos esse; quidquod CAROLI IV. adhuc tempore electores illustres nominantur: *A. B. Tit. VIII. et Tit. XXIV. §. I.* Quod nunc attinet ipsam personae illustris notionem, illustres sic describere audeo, quod sint: *omnes personae, quae a familia in Germania potestatem civilem exercente legitime originem ducunt, vel bis consensu imperii aequiparantur.* — Mecum faciunt PÜTTER *elem. iur. germ. priv. hoc idem in iure privato illustr. §. I.* IDEM *Beitr. z d Staats- und Ffr. T. II. p. III. DE SELCHOW in elem. iur. germ. priv. bod. §. 232.* Ad illustres itaque non refero, qui elogio eines Reichsgrafen tantum fruuntur, non tamen iure statuum imperii *de SELCHOW elem. iur. publ. T. I. §. 149. et 150. sic et ho-*

*) Quae contra hanc sententiam plurimum Doctorum praesertim PÜTTERI in eius *Beitr. z teuf. Staats- und Fürstenrecht. T. 2. p. 32* sqq. monuit F. C. I. FISCHER vide in *EIVS Geschichte des teutschen Rechts. §. 38. n. b.*

hodierni Reichsfreyherren minime ad superiorem nobilitatem
possunt referri. *Cap. Nov. art. 22. ff. 3. 5. 6.*

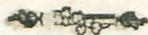
§. 4.

Hanc sententiam ad stabiliendam non inutile erit ad obiectio-
nem respondere: imperatorem omnino inter illustres esse collo-
candum, cum ad illustres referri debeant omnes qui in eo emi-
nenti gradu nobilitatis constituti sunt, qui sub Superioris Nobi-
litis nomine venit. Sed mihi aliter videtur, quoniam impera-
tores nostri se Constantinopolitanis laequipararunt, indeque non
conveniet, eos eodem insignire nomine, quo utuntur, qui iis
subiecti sunt, quique cum imperatoribus iisdem Legibus et prin-
cipiis diiudicari nequeunt. Unde hoc quoque rationem praebet,
Imperatorem illustrium classe excludi, ut haec classis non, nisi
tales cives germaniae comprehendat, qui una reguntur Legum
ratione. *)

§. 5.

A scopo quoque aliena non est quaestio, qui sub nomine
Fürstenmaessige - in ordin. Camer. P. II. Tit. 2-6. - intelligi
debeant? Eos, qui Appanagiatos sub eo intelligi sibi persuadent,
errare evictum dedit H. W. LEHNEMANN in Diff. 6. praef.
I. B.

*) Quae in medio aevo de iudicio palatino referuntur et in A. B.
T. 5. §. 3. sunt repetita omnia iam explosa sunt ab. H. C. de SEN-
KENBERG *fabula iudicii palatini in Caesarem* Fref. 1731. et
stant, quamvis contra SENKENBERGIVM iovectus sit ESTOR
kleine Schriften B. I. St. 3. n. 8. 525. Cum quoque imperio
per Leges iurisditio in eum non sit constituta, imperatorem minime
agnoscere oportere superiorem. MOSER *vom Römischen Kaiser.*
P. 585 sqq. recte contendit.

I. F. WAHLI *de sententiarum summorum. S. R. I. Iudiciorum contra Appanagiatos principes executione* §. 14. 15. — Veniunt potius sub hac denominatione comites et praelati imperii principali dignitate condecorati. Conf. SCHMAVS *ius publ. L. I. c. II. §. 2. L. II. c. 4 §. 4. BLVM proc. camer. tit. VI. PÜTTER Inst. iur. publ. §. 25.* quibus addi meretur ROBERT *de statu eorum, qui secundum Leges imperii vocantur Fürstenmaeffige. Marburg 1785.* Unde per se patet cur praelatos imperii non speciatim sub illustrium nomine comprehendam, dum, qua tales non sunt inter illustres, sed tum demum, si ex familia illustri in Germania sunt orti.

C A P. II.

DE NORMIS DECIDENDI CONTROVERSAS INTER ILLVSTRES.

§. 6.

Si unquam verum est LEYSERI effatum spec. 289. *Nihil tam absurdum est, quod Ictus non tuetur*, sane illud verum deprehenditur dum quaestio agitur: de normis decidendi controversias inter illustres, et, si quis sine praeiudicio rem perpendit, omnem litem *l. 31. D. de LL. excitavit.* Ad me quidem decisio quaestionis: an princeps Legibus sit solutus? non pertinet; quam praeterea nec hodie movere solent DD. si tamen quis plura praefertim nugae hac de materia discere cupit, evolvat DOCTORES a MAIERO *in Einleitung* c. p. 133. allegatos, nec non BACHIVM *in Hist. iurispr. rom. L. 3. c. 1. §. 6. n. 1.* et V. C. WESTPHAL *rechtliche Abhandlung von dem Gebrauch des Iustinian. Rechts*

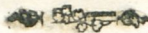
in dem teutschen Staatsrecht und der Privatrechtsgelahrtheit der
erlauchten Personen des teutschen Reichs §. 8. n. e.

§. 7.

Me quoque non moratur quaestio: an deceat principem Legibus vivere? assensum tamen praebere debeo: c. 2. D. 9. ibi: *Iustum est, principem Legibus obtemperare suis* et omnino boni principis est, neque se super Leges efferre neque iustitia superiorem esse velle. Unde summum quoque principem decet causarum suarum cognitionem non sibi reservare, sed vel arbitris vel Consiliariis committere – quod et hodie plerumque observatur – dum et recte monet GROTIUS *I. B. et P. L. 2. c. 14. §. 6. Privati actus regis considerandi sunt, non ut actus communitatis sed ut actus partis, ac proinde facti eo animo, ut communem legum regulam sequantur.* Add. *§. ult. l. quibus modus testam. et l. 3. C. de testam.*

§. 8.

Missis itaque his quaestionibus ad longe difficiliorem quaestionem: quibus Legibus nostri teneantur principes in Germania? me converto. Quamvis enim Germaniae principes nec Legibus positivis sint soluti, maxime tamen controversitur, quibus legibus positivis teneantur et si cuiquam laborem, omnes Doctores evolendi suscipere lubet non solum maximum dissensum diversorum DD. inter se, sed et nonnunquam unius Doctoris diversas inter pugnantis sententias deprehendet. Cum vero a scopo meo alienum sit, totam hanc doctrinam exhaurire, praesertim cum PÜTTERUS in pecul. *Diff. de wormis decidendi successorem familiarum illustrum*

strium controversam, mihi hac in re otium fecerit, de eo tantum sollicitus ero, ut probem non solum ius germanicum inter illustres olim valuisse sed et hodie adhuc et ius saxonicum valere.

§. 9.

Quod primam attinet quaestionem, olim principes Germaniae Legibus germanicis se subiecisse, historia docet – Antiquissimis temporibus apud Germanos boni mores plus valebant quam alibi bonae leges. Licet vero, omnibus in Germania mutatis, et haec mutata sint, tamen principes nostros usque ad tempora nostri aevi legibus et pactis se subiecisse certum est, KNORRE *rechtl. Anmerkungen Ann. 21.* Porro STRÜVIUS in *hisor. iur. p. 450.* narrat: HENRICVM LEONEM conquestum esse, quod ipse Suevus in principum saxonorum iudicio sit condemnatus; Quid vero credibilius imo verius est, quemlibet iudicatum esse secundum consuetudinem cuiuslibet provinciae! – CAROLVM Lotharingiae ducem provocasse in causa quaestae administrationis tutelavis Comitatus Wurtembergici ad SIGISMUNDVM Romanorum regem et iudicium suevicum „hat sich rechts erboten für Sigismunden den Römischen König oder für das schwabische Recht zu Lande in Schwaben vel: Er habe begehrt zu einem gültlichen redlichen Austrag zu kommen nach dem Landrechte zu Schwaben. – et recte ait BUDER – in ZEPERNICK *Samml. auserl. Abbandl. aus dem Lebnr. T. IV. p. 70.* occasione litium Henrici Leonis: „Es war ein altes Recht in Teutschland, einen jeden in terra nationis suae zu rechtfertigen, quod quilibet vixit lege certa, nimirum propria Nationis als Salica, Ripuaria, Boioariorum, Saxonum, Alamannorum und dergleichen, wie es denn auch gegen den Herzog Otto von Baiern einen gebornen Sachsen also gehalten.

halten worden.“ GOLDASTVS *de regno Bobemiae* L. IV. c. 13. n. r. his utitur verbis: „in priuatis et civilibus causis *tam rex Bobemiae*, quam eius subditi – Bohemi, Silesii, Lusatii forum palatii Magdeburgensis (quod secundum Saxonum consuetudines et iura decidebat) sequi et inde eius suum petere olim cogebantur – „et *Glossa ad Lib. 3. art. 62 des Sachsenspiegels* addit: du solt aber wissen, das dies Buch darum der Sachsenspiegel heist, das es *allen Sachsen* dienet, das sie darin die recht schaun moegen. *) – Praeter haec, leges provinciales olim in Germania obseruatas esse infinitis adhuc exemplis demonstrare perfacile foret. BOEHMER *Resp. Hall. T. II. resp. 36. p. 128.* HELFRICH *de iuris-pr. princ. Germ. priv. Diss. I. p. 35. f.*

§. 10.

Ad secundam quaestionem: de usu Legum germanicarum speciatim saxonicarum communium inter illustres me convertens maximum rursus inuenio disensum. **) Plurimi, fortasse decepti expressa receptione (***) legum germanicarum in domibus saxonice facta, crediderunt, prouincialia iura ordinarie inter illustres locum

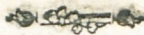
B 2

non

*) Quem plura exempla videndi cupiditas persequitur, videat V. C. FISCHERUM *über die Geschichte des Despot.* p. 79 – 82. Praecipue vero commendari meretur STIEGLITZ *Diss. de causis cur in Germania ius feudale germanicum neglectum et ius feudale longobardicum receptum sit* (Lips. 1784) §§. 1. 2. et 5.

** DE SELCHOW *in der Geschichte der – Rechte* p. 347. n. 5. omnes refert Doctores, qui de praedicta legum germanicarum et romanarum scripserunt, quos, si lubet, evolvere cuilibet patet.

***) de qua vid. MOSER *Familienstaatsr.* pag. 488. 581. 635.

non habere, nisi sint recepta LVDOLF *de iur. fem. ill. P. II. c. I. § 15. ab UFFEL de hereditate mobiliari personarum illustrium § II. quamuis LVDOLF I. c. § 17. n. a. ipse fateatur: quod multa pactis firmentur inter illustres quae etiam ordinario iure fieri deberent.*). Cum vero Doctorum auctoritas; nisi rationibus veris suffulta minime convincat, hac de re quaedam addenda: Principes nostros tam regentes, quam non regentes, tam masculos quam feminas Legibus imperii teneri, Monarchiae restrictae et speciatim Germaniae indoli convenit, dum quilibet princeps, licet, quatenus ad potestatem legislativam concurrat, qua legislator quidem consideretur, aut tamen ut in omnibus collegiis observare fas est, nihilominus pro legibus ita latis subiecto haberi potest, cum principes nostri unius reipublicae membra fiat et hinc sub uno imperante iisdem obstringantur legibus, iuxta quas causae ipsorum in summis imperii tribunalibus cognoscuntur et diiudicantur: PÜTTER *Beitr. z. d. St. u. F. r. T. I. p. 63. n. 10.* Praeterea nec defunt leges imperii, quas confirmant, principes Legibus provincialibus esse subiectos; quales sunt sequentes:*

1. *Ordin. iud. Caes. Aul. T. I. §. 15.* sodann zuörderst unfere römif. Kaiserl. Wahlkapitulation, Reichsabschied, religion und Profanfrieden, den jüngsten Münster- und Osna-bruggschen Friedensschlus, wie auch jedes Landes sonderliche gebürlich allegirte Ordnungen und Gewohnheiten, und in Mangel derselben die Kaiserl. Rechte in Acht nehmen.“

2. *R. A. N. §. 105.* Benebens sollen Cammerrichter, Praesident und Beisitzer bey Administration der heilsamen Justitz, sowol

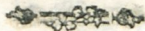
*) Sic quoque ex erronea applicatione iuris longobardici fuit illa inutilis cautela, quod principes Anhaltini se privilegio firmarent caesareo, ne Clericatus eis quoad successionem noceret, BECKMAN *Hist. Anhalt. T. IV. p. 524.*

„sowol die Statuten und Gewohnheiten als die Reichsab-
 „schiede, und gemeine Rechte vor Augen haben, und wohl
 „beobachten, und sich in den Schranken der Cammerge-
 „richtsordnung halten.“

3. *Ordin. Camer.* 1495. §. 3. praecipit: „nach des Reichs
 „gemainen Rechten auch nach redlichen ehrbaren und laend-
 „lichen Ordnungen, Statuten und Gewohnheiten der Fürsten-
 „thumb, Herrschaft und Gericht dem hoben und niedern –
 „zu richten.“

§. II.

Quamvis haec iam ad probandam meam sententiam sufficient, lubet tamen adhuc Doctores dissentientes, eorumque rationes allegare, et, si opus est, refellere. Agmen dissentientium ducit restaurator iuris privati illustrium. – GRIEBNERUS, qui ex iure naturali omnes inter illustres agitates lites decidi debere, sibi persuadebat; etsi in *Select. opusc. iur. publ. Tom. I. S. 5. de praedicio principum imperii ex abusu iuris Iustiniani §. 5. n. 6.* ut et in *principiis iurispr. priv. ill. p. 304.* concedat, iura domestica quoque e. g. Alemannica et Saxonica eatenus applicari posse, quatenus personarum eminentiae conveniant. Illius a parte stant quodammodo TITIUS *Spec. iur. publ. L. 5. c. 7. §. 2.* LEIBNIZ *de iure Suprem. c. 25. p. 134.* et LUDOLF *de iure fe-min. illust. p. 68.* Sed gratia sit Deo! hodie DD. talia principia non fovere, cum maxime incerta jurisprudentia esset, si quilibet secundum rationes, ex iure naturali sibi formatas, lites decidere vellent. – Porro FÜTTERUS in cit. *Diss. de normis decidendi etc. §. 14.* defendit: „*Iuris romani usum maximum esse inter illustres, quin etiam fieri eatenus posse, ut maior iuris romani inter illustres, quam inter privatos usus sit, quatenus*
 nempe

nempe *horum intuitu iura statutaria et provincialia iuri romano praecedere possunt, quae non stringant illos.* " Ast non addit: cur non stringant? – Et nihil vereor, licet in MOSERI *personl-Staatsr.* pag. 10. et in *Tr. von Teutschl.* p. 539. haec legantur verba: „*Er würde sich einer laecheulich machen, wenn er sich auf den Sachsen- und Schwabenspiegel beziehen wolte, und also seiner Herrschaft keinen Dienst thun*“ et LUDOLFUS *de iur. fem.* ill. p. 84. nescio qua ratione commotus exclamet: „*quis diceret adstringi illustres ad solennia iuris provincialis?*“ Saltem, si ita esset, et alii mecum ludibrio se exponerent. – Sic denique, quod miror, de SELCHOW in *elem. iur. publ. T. II. §. 481.* a veritatis via aberrat, dum ait: „*iuri Germanico autem antiquo et medio testimonium denunciari non potest, nisi eius conservatio probari queat.*“ Facile quidem concedere possum, quod, prout in privatorum causis, ius germanicum antiquum et medium non valeat, si abrogatio probatur, ita et idem dicendum esset de causis illustrium: ast omnino ab his iura Saxonica separari debent, quae viridi observantia conservata sunt in terris Saxonidis quaeque iamiam qua consuetudines pro iure communi sunt habendae in illis locis, in quibus vigent GAIL *L. I. Obj. 36. n. 13.* BERGER *Oecon. iur. L. 2. T. 4. hb. 40. n. 17.*

§. 12.

Postquam, ut mihi quidem videtur, generatim probatum dedi, in causis illustrium omnino iura provincialia pro norma decidendi habenda esse, non video, cur secundum decantatam regulam: quae mutata non sunt, stare qui prohibet? idem non valere debeat quoad usum hodiernum. Quis vero mutationem in genere probare audet? Constat potius, adjuvante historia, post receptionem iurium peregrinorum servata esse haec principia, dum

dum iura peregrina a nobilibus semper posthabita esse ipse PŪTERUS, quem in Adversariorum castris pugnare ex antecedentibus constat, faterur. vid. EIUS *Beitraege. T. II. p. 45.* Idem testatur STIEGLITZ l. c. §. 2. his verbis: „Adeo enim maiores nostri, et quod in patrio solo natum erat, iuris tenaces fuerunt ut quocunque etiam modo possent, illud non tantum retinere, sed etiam a corruptione peregrinorum institutorum liberum servare, summo studio atque contentione eniterentur „add. quae tradunt B. G. H. DE HELLFELD in *Diss. de fideicom. famil. illust. §. XI. et XIII.* et DE SELCHOW in *elem. iur. priv. bod. §. 70.* ibique allegati Doctores.

Inde itaque evenit, inter illustres et quoad successionem, quae concernit sic dictum patrimonium privatum, tam eorum, qui sub regentium quam eorum, qui sub non regentium utriusque sexus, nomine veniunt, ius germanicum, tam commune tam particulare adhuc hodie in viridi observantia mansisse. Quod cum aliter quam per testimonia Doctorum, qui de praxi testari possunt, probari nequeat, nunc per ea probandum est. —

§. 13.

Huc faciunt et non infimi momenti sunt consultationes et decisiones facultatum iuridicarum et scabinatum quas refert RICHTER in *Tr: de iure et ordine successionis ab intestato pag: 26. 199. nec non pag. 161. seqq. et pag. 384.* et quae decidunt casus successionem illustrium concernentes. Porro TOB. IAC. REINHARDTUS in *Observat. ad Christianæi Decisiones Vol. I. obs. 10 ad d. c. 9.* praemissis variis et veris argumentis, principem imperii Legibus non esse solutum, testimonio suo confirmat, quod probandum est, dum ait: „Cum itaque certum, tam coram propriis

priis, quam summis imperit tribunalibus principes a subditis
 conveniri posse, sua sponte sequitur, Legibus provincialibus pro-
 priis vel ab ipsis vel Antecessoribus latis eos baud esse solutos, quin
 potius has normas esse debeve ad causas controversas regulariter
 applicandas, cum summa tribunalia, ut iuxta leges provinciales
 iudicent, expresse iubentur. Notanter diximus regulariter: Davi
 enim utique leges natura sua ita comparatas, ut principis nego-
 tia plane stringere nequeant, exemplo legum sumptuvariarum alia-
 rum eiusdem indolis poenaliu, manifestum est. Cuilibet enim vel
 nobis non momentibus, erit ad intelligendum, nos de iis saltem
 negotiis loqui, in quibus princeps cum privatis spectari potest ut
 aequalis, quorumve contemplatione in administranda iustitia a
 dignitate est abstrahendam. REINHARDTI sententiam
 amplectitur GEISLERUS in *ProL. de analogia iuris publici*
f. 4. addito egregio monito, saepius tamen hic ius non tam ex
 legum praescripto, quam ex analogia iuris sumendum esse. Li-
 cer vero apud REINHARDTUM obvium Responsum ICto-
 rum Francofurtensium ad Viadrum sententiae, quam defendo,
 contrariari videatur, ex verbis, in rationibus decidendi obviis per
 experientiam comprobatur: „dass auch Fürstliche Personen in
 ihren Privatangelegenheiten, welche eigentlich nicht zu der Re-
 gierung von Land und Leuten gehören, sich derer Privatrechte
 gebrauchen, und die bekante Regel, quod principes utuntur in-
 ter se iure privatorum in gewissermāsse wohl bestehen kan, die
 Nothwendigkeit auch solches zu erfordern scheint, weil man doch
 in den Privatbehandlungen fürstlicher Personen gleichfalls einer ge-
 wissen Regel und eines zuverlässigen Principii benötigt ist.“ et
 ex iis, quae de usu iuris Saxonici sequuntur, tamen abunde
 patet, hos ICtos mecum consentire, licet causa ipsa ex iure
 romano decisa. Assensum porro praebet I. A. HEL-
 FELD in *Diss. de successione illustrium qua privatorum in allodia*
(Jen. 1765.) et patris vestigia legit filius B. G. H. de HEL-
 FELD

FIELD in Diff. cit. de fideicom. famil. ill. (Lenaë 1779) §. 7. qui dubia MOSERI in Tr. von der teutschen Reichsstaende Landen pag. 220. proposita, removens, his utitur verbis: „verum quidem esse, quod in speculo Saxonico leges tantum continentur, privatis datæ hominibus, sed quis est quem fugit etiam imperantes in contractibus celebrandis reliquisque causis privatis peragendis, privatorum iure uti, præsertim in iis, quæ eorum dignitati conveniunt? „Stat denique a mea parte, qui primo loco nominandus fuisset LUDEWIGIUS in Conf. Hall. T. 2. resp. 36. pag. 128. his usus verbis „So ist auch das Interesse totius Imperii mit darinn zu setzen, daß man die Staende des Reichs nicht secundum sortem privatorum tractire, und mit Hindansetzung derer teutschen Rechten und Gemohnheiten ihre Gerechtfame schlechtdings nach denen römischen und päpstlichen Rechten beurtheilen wolle.“ add. Resp. 45. — Omnibus his addi merentur ELYSER T. XII. P. I. pag. 272. et BRUNQUELL Histor. iuris P. IV. c. 4. §. 15. p. 447. ibique allegati DD., qui omnes contendunt: eum, qui ad ius in speculo Saxonico contentum provocet, fundatam intentionem habere; quos etiam sequitur inlyta facultas Giessensis in Resp. in ZEPERNICK Samml. cit. T. 2. pag. 301. obvio.

§. 14.

Cum itaque per dicta illustres in causis privatis vario utantur iure, quoad ordinem in applicatione horum iurium ad casus obvientes addendum, eum esse ex mea sententia sequentem:

- I. Ante omnia, cum provisio hominis, quæ inter illustres specialii nomine *Autonomiæ* designari solet, tollat provisionem legis pacta familiarum inspicere debent.

C

II. Ob-

II. Observantia, qua plerumque inter illustres multa sunt definita, attendi debet; caute tamen observantiae huius vel illius familiaritatis ad alteram sunt transferendae, quamvis una ex altera, originem ducere possit.

III. Hac quoque deficiente via patet ad iura et consuetudines provinciarum, qua in illustres degunt *)

IV. Confugiendum est ad ius germanicum universale.

V. Iura peregrina in Germania recepta ultimum occupant locum, si locum habere possunt.

Horum vero thesium probatio partim ex superioribus patet, partim ex subsequenter parebit, partim a scopo nimis alienum est, si earum probationem suscipere vellem. Quicquid sit, illustres inter se utuntur iure privatorum, quatenus scilicet conditio bonorum maxime feudalium admittit, et adsunt frequentius singulares

*) Licet **PITTERUS**, quem plerique sequuntur, in iure priv. princ. §. 10. speculo Saxonico vim legis detrahat et tantum ad intelligendas leges conservatas illustrium aliquid conferre posse putet: contrarium tamen pace magni huius Icti foveo sententiam. Si enim iura speculo Saxonico definita per contrariam legem vel observantiam non sunt abrogata, vim legis eis denegandam esse a me impetrare non possum; Immo mecum fere idem defendit dum l. c. §. 35. ait: *quamdiu familias illustres iura pristina haud deseruisse* (haud deserere et conservare mihi non semper idem est) *constat, merito non statim ad ius romanum confugiendum est sed ex rei natura et pristini iuris patrii in sole ab eo nimirum tempore quo adhuc incognitus in Germania imprimis inter illustres iuris romani usus erat* (per receptionem iuris romani vero leges germanicae non sunt abrogatae, sed perversa DD. iuris romani applicatio tantum maximum iuri patrio damnum inferebat) *rem repetere fas est*.

lares rationes, quae nequam iuris peregrini, praesertim roma-
ni, applicationem permittant. Hinc non video, si quid video,
cur haec collectiones non qua leges considerari debeant, et dum
PITTERUS *l.c. f. 5.* docet: in privatis illustrium negotiis vale-
re, quicquid univérse vim leges civilis habet, hic character vero
iure Saxonico communi recte vindicetur SCHREITER *de ori-
gine iuris Saxonici Pos. 26.* et de eo idem valere debet. Cete-
rum hac occasione simul annotare liceat, MOSERUM *in den Ab-
handlungen verschied. Reichsmaterien fl. 14. n. 6.* ut et *in den Ge-
danken von Erlernung der Privatrechtsgelehrsamkeit f. 1.* strenue
quidem praediam iuris germanici defendere, sed expresse specula,
Saxonicum et suevicum excludere ab illis iuribus et consuetudini-
bus ad quae adstringitur Imp. conf. alicum in *Ordin. iud. aut.*
T. I. § 15.

S E C T I O II.
S I S T E N S S P E C I A L I A.

§. 15.

Sed quorsum haec, quae hucusque disputavimus? Eo tendunt
ut nunc inoffenso pede progredi liceat ad doctrinam de Gerada
illustrium, quae est: ea pars quanta hereditatis mobiliaris defun-
ctae

C 2

stae feminae illustris, quae per leges germanicas feminis et ex hereditate materna quoque filiis clericis iure praecipui debetur.

In originem vocis: Gerada hic inquirere et definire an vel a Gerade, i. e. in compensationem Heergewetrae, vel a Gerathe - quia res vitenses comprehendit, derivanda sit denominatio; disputare, unde ortum traxerit mos Germanorum, in successione, eam partem quantam bonorum defunctae feminae, quae sub Geradae nomine venit, a reliqua hereditate separare; inquirere an expediat, vel non, Germanos adhuc hodie hoc iure uti, religioni mihi duco, dum potius hae generales de Gerada doctrinae, cum reliquis generalibus doctrinis de ea, hic in tractatione speciali *de illustrium gerada* praesupponendae quam explicandae sint. Dum itaque tantum in eo occupatus sum ut aliquam lucem, quantum vires permittant, affundam doctrinae huic speciali, *) actum non ago; quantum enim mihi constat, nullum exstat scriptum speciale de hac geradae specie, aut tamen variae abveniunt quaestiones, quae eam concernunt, et specialem discussionem merentur.

§. 15.

Ut vero, missis generalibus de gerada doctrinis quoad specialem de gerada illustrium doctrinam nihil quod notatu dignum praee-

*) Liceat tamen ad quaestionem: *annon consultum sit hodie, ius geradicum in totum abrogare?* paucis respondere. Licet ob incertitudinem argumenti et controversias, quae de hac materia subinde excitantur, non inique dixeris, nos hac in parte iure incerto uti, quod tot Collegiorum dissensus et pronunciata invicem contraria abunde testantur, indeque ortum tritum illud: *die gerade macht viel ungerades*; melius tamen et sapientius duco, Legislatores, nisi omnes, quorum in terris ius geradicum obtinet conveniant, usum potius magis determinare, quam abrogare, cum ius reformationis in hoc casu consuetum, talium territoriorum subditis omnino possit nocere

praetermittam; sed ab ovo, ut aiunt, rem omnem repetam, ante omnia monendum, secundum dicta in antecedentibus etiam feminas eius gentis illustris, cuius est territorium, legibus territorii esse subiectas in aprico iacere, sicque etiam legibus territorialibus geradam concernentibus subiectas esse. Id quod ita verum est, ut et ii, qui defendunt, ipsum illustrem regentem legibus suis provincialibus non esse subiectum, veluti LOBETHAN in *Syst. elem. iurispudentiae privatae* §. 1636. aliique DD. *) hoc principium admittere debeant. Unde et LOBETHAN admittit, membra familiae illustris praeter ipsum principem regentem Legibus provincialibus subiecta esse. Sunt tamen DD. qui hic in diversas partes eunt, dum alii feminas illustres legibus provincialibus plane non subiiciunt; alii inter feminas regentes et non regentes distinguunt; alii denique, gravissimi momenti viri, recta incedentes via omnes illustres, sicque et feminas legibus specialibus territorii teneri, statuunt.

§. 17.

Si nunc speciatim DD. sententiae de Gerada illustrium recensendae sunt, ut ordine procedam, primum in locum colloco eos, qui pro Dissidentibus haberi possunt:

I. GRIEB-

*) Specialia passim hac de re afferunt RIVINUS *de bonis principis patrimonialibus* Lips. 1737. §. 20. TITIVS in *iure priv.* L. 8. c. 19. §. 10. de PONICKAU *de conditione privata statuum imperii* §. 5. Praesertim KESTNERUS *de contr. sum. pot.* c. 3. §. 5. statuit: „feminas illustres utique leges in territorio constitutas atque receptas observare teneri, et si quid contra illas commiserint, in summis territorii tribunalibus conveniri posse” — Sed horum sententia praecipue nititur ea ratione, quod tota familia principi regenti sit subiecta, secundum illud: quicquid est in territorio, territorii regimini est subditum.

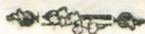
I. GRIEBNERUS *Discours über die Princ. iuris. priv. ill. pag. 304.* feminas a Gerada excludit, nisi pacto eam sibi acquisi-
verint – sed quare sit commotus, hanc amplecti sententiam,
addere ei non placuit.

2. LUDOLFUS *de iure femin. ill. pag. 95. n. 72.* tanta
auctoritate loquitur, ut eius verbis uti me obligatum ducam:
„Raro hodie sunt – inquit – exempla successionis Geradae inter
„illustres, nam uxores non semper ex gente Saxonica adsci-
„sunt sibi principes Saxones. Unde fit, quod cognatae pro-
„ximae ex alia familia Geradae successio non tribuatur cum
„aequali iure feminae Saxonicae, in illis locis, ubi ius Gera-
„dae non obtinet. Quemadmodum enim Geradae ius retorque-
„tur contra Saxones, itaque etiam negabitur ius Geradae a
„Saxonibus extraneis. LYNCKER Dec. 131.“ Fateor, LU-
DOLFUM hoc in casu sententiam non plane nostrae adversam
tueri, ut apparet ex pag. 82. et 115. l. c. dictis. Sed si omnia
accuratius perpendo, facile patet, eum hoc loco tantum ra-
rum usum ex praxi demonstrare voluisse, cum aliunde eius
dissensus satis sit perspicuus: v. l. c. P. II. c. 2. §. 14.

5. PÜTTER *in den Rechtsfüllen T. I. pag. n. u. 87.* postquam
probavit, praerogativam masculorum prae feminis ex pristino
iure germanico proprie tantum valere in terris praediisque ali-
isque avitis, non in mobilius et parata pecunia, addit: „Aber
„auch iener Vorzug wird in der heutigen Anwendung wegen
„der in Teutschland aufgekommene[n] roemischen Rechte sehr
„zweifelhaft, wenn man ihn noch heutiges Tages blos aus
„den alten teutschen Rechten besleiten will, wofern nicht erweis-
„lich, das Land oder Familiensitze das alte teutsche
„Recht in diesem Lande oder bei dieser Familie erhalten ha-
„ben.“ Etsi vero Doctores romanizantes ius romanum etiam
applicarint, nostrum tamen non est, quae hi cantarunt, etiam
can-

cantare, cum id quod non ratione introductum, sed errore pri-
mum, deinde consuetudine obtentum est, in aliis similibus non
obtimeat: per l. 39. D. de Legibus et per l. 14. D. eod. quod
contra rationem iuris receptum est, non est producendum ad con-
sequentias; prout etiam per l. 15. eod. In his, quae contra ra-
tionem iuris constituta sunt, non possumus sequi regulam iuris.

4) MOSERUS etiam, oraculum eorum, qui, auctoritatem
tantum sequi, pro lege sibi posuerunt, ad DD, de quibus lo-
quor, referri potest. Is enim in dem Familienstaatsr.
T. II. p. 366. sequitur GRIEBNERUM in eo, quod feminae
illustres non eodem cum privatis iure utantur, addita ratio-
ne: denn es müste allemal ein Unterschied bleiben. Ex hac vero
a GRIEBNERO iam addita restrictione posse concludi sibi per-
suadet; " Gleichwie aber ihre Gemahlen selbst in subsidium
nach dem iure privato gerichtet werden, in so weit es nach
dem arbitrio iudicis ihrer Würde nicht zumieder noch unsrer
teutschen Staatsverfassung sonsten ungemäs ist; also müssen sich
mes Dames ein gleiches gefallen lassen, und es kann wohl neben
einander bestehen, daß sie, cetera sint paria, nach eben dem
Rechte behandelt werden, wie der Privatorum Ehemweiber." —
Addit simul: deficientibus pactis attendendum esse ad familiae,
regionis, aliarumque familiarum eiusdem ordinis mores. Un-
de si praeterea evolvis p. 397. p. 668. § 47. et p. 671. ex dictis
nemo colligeret, MOSERUM in castris adversariorum pugna-
re, nisi l. c. T. I. p. 738. n. 8. et pag. 10. des persönl. Staats-
rechts aliisque in locis contrarium defenderet. In tanta eius
inconstantia itaque, eum quoad hunc passum dissentientibus,
quam consentientibus, sic et LOBETHANIUM, qui eius ve-
stigia premit in der Abhandlung der Lehre von der Erbfolge
§. 218. adscribere malui.

Mitto adversarios, vel vere vel apparenter tales, et progredior ad ICTos ex omnium consensu classicos, qui mihi signa ferunt. Ad hos refero:

I. LEYSERUM Spec. 664. m. 17. cuius verba sic sonant:
 „A nobilibus inferioris ordinis distinctus est ordo nobilium superior, qui Barones, Comites, imo et principes comprehendit et amplioribus longe privilegiis fruatur. Nihilominus, tam enim argumento a minore ad maius ducto recte concludimus, eadem iura, quae nobilibus inferioribus competunt, multo magis ad istos superioris ordinis accommodari. Ex quo fundamento, quum quaestio aliquando oriretur: an gerade etiam inter principes in foro Saxonico locum inveniret, affirmative, decisa fuit a ICTis Viteberg. 1679.

2. BERGERUM in Supplem. ad Discept. for. P. I. p. 590. qui hanc sententiam his excitat verbis: - - „Dennoch aber und diweil in denen sächsischen Rechten die fürstl. Personen nirgends ausgenommen, der Unterscheid auch, so unter adelicher und lüngerlicher Gerade gemacht wird, gar wenig Stücken betrifft, überdies insgemein hohe Standespersonen sonderlich diejenigen, die keine Regierung haben, noch Gesetze zu geben Macht haben, in allerhand Handlungen an die gemeinen und im Lande hergebrachten Rechte und Gewohnheiten verbunden, und endlich derselben Testamente, so weit sie von der Gerade disponiren vor beständig nicht zu achten. So erscheinet daraus so viel: daß auch unter Fürstlichen Personen in denen sächsischen Landen die Gerade statt habe.“

3. ICTOS apud BARTHIIUM in dem ausführlichen Bericht von der Gerade. Append. resp. n. 133. p. 285. n. 79. et p. 179. n. 80. pag. 181. cui iisdem fere rationibus defendunt „daß bei denjenigen fürstlichen Weibspersonen, welche entweder unverehelicht sterben, oder in ihrem Leben in gewisser Regierung nicht gestanden, die Gerade allerdings statt habe“

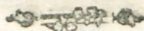
4. HOFFMANNUM; qui in Tr. ausführl. Beschreibung der Gerade etc. p. 468. testatur: geradam in foro saxonico inter principes usu servari.

5. LYNCKERUM in Decis. Tenens. Centur XII. Dec. 1189. ibi: — „Diemeil aber keines nach Nothwendigkeit der Rechte gefesehen, sondern vielmehr diese auch solche hohe Personen begreifen und nirgends ausschließen, vornehmlich auch die Ursach, weil die Weibspersonen von dem Lehn nichts zugewarten haben, bey denenselben um so eber statt findet, — so wird derselben Gerade billig verfaellet, obsehon an Orten ihres Hauses Gerade nicht in Uebung.

6. MOSERUM qui licet inter dissentientes (§ praec.) locum occupet, ex dictis ibi rationibus tamen et consentientibus adnumerari potest. Patet hoc ex verbis in EIVS Diff. de Legitima S. R. I. Statuum liberorum utriusque sexus §. 23. (Frecht 1738) quae sunt huius tenoris: „filiae in nonnullis familiaribus illustribus ab hereditate materna vel simpliciter vel saltem, si cum fratribus concurrunt, arcentur; in aliis vero eidem vel non renunciat, vel diserte ad eum admittuntur *) „idque in dubio iuris esse censemus, quia quantum nobis constat.

*) Hac occasione in testem dictorum vocat MOSERUS pactum principum Anhaltinorum Servestorum de Ao. 1676: „Obwohl 15. dieselben Reces einzuverleiben unnöthig erachtet werden könnte, daß man die fürst. mütterl. hereditaet, wenn solche ab intestato sich ereig-

D

„stat, peculiaris observantia imperii cessat et sic obtinet ius
„commune.“

7. NEUMANNUM in *Comment. de hereditatibus et successio-
nibus principum* p. 275. qui de praxi testatur, dum ait:
„Heergewettæ exiguis inter Principes, maior autem Gera-
„dæ cognatorum inter Illustres etiam Saxoniae feminas hodie-
„num usus superesse deprehenditur.“

§. 19.

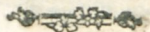
Audivimus consentientes ut et dissentientes. Licet vero
posteriorum allegatis rationibus pondus sufficiens tribuere non
audeam, veritas tamen stat a mea parte mihi quæ maxime certa vide-
tur. Omnes enim in eo consentiunt, principum negotia ut plu-
rimum singularem plane rationem habere indeque præcipue suc-
cessionis iura, quæ ex nulla alia quam patria origine derivari
queunt, inter illustres, quos præterea tenacissimos fuisse in con-
servando iure patrio satis notum est, omnino hodie observari de-
bere. RÜTTER *elem. iur. germ.* §. 77. Accedit Geradam de-
beri feminis in compensationem Heergewettæ masculorum *Land-
recht L. 1. tit. 27.* „jeglioh Mann von Rittersart erbet (verer-
„bet) zweyerley, Erbe und Heergewette –“ et paulo post:
„Ein jeglich Weib erbt zweyerley ihr Gerad und Erbe“ quæ la-
tinius interpretes transtulit: *mulier militaris* – Prout itaque hodie
Heergewetta inter illustres non cessat; GUNDLING *Discours
über die Pandecten* p. 42. sqq. STRYCK *succ. ab. int. D. 1. c. 4.*
§. 9. HOFFMANN *l. cit.* pag. 468. §. 3. not. itaque nec Gera-
dam cessare necesse est.

§. 20.

„ereignen solte, gedenke – – So hat man doch nur das nächste
„beyfügen wollen, daß dero Erbschaft ab intestato alle süssl. Hhl.
„Gebürder samt der Fräul. Schwester (welcher iura an der Gera-
„de ihr unbenommen bleiben) zu gleichen Theilen sich anzumassen
haben“ – – Quamvis vero hereditas materna et Gerada plane non
idem sit, ab illa tamen valet quodammodo consequentia ad huius usum

§. 20. *et cetera*

Quod attinet contra dissentientium argumenta nec ea plane negligenda sunt, indeque et de iis quaedam sunt addenda: Sunt, qui concludunt hoc modo: etsi princeps suis seu quae in territorio observantur, teneatur legibus, tamen cetera iura, ex potestate civili oriunda, ei semper manere salva, hincque eum, cum dispensandi gaudeat facultate, irrita semper reddere posse iura, quae geradam concernunt. Praejudicium omnino haec obiectio nostrae thesi inferre, quidquod risui exponere videtur; ast tamen facilis est ad eam responsio. Hoc enim tantum de principibus, quibus exercitium potestatis civilis competit, dici potest et quidem in eo tantum casu, quo tamquam legislatores considerari possunt, quod in controversiis inter illustres geradam concernentibus nunquam accidit. Dispensatio enim fit vi potestatis legislativae, quae ei non nisi in causis regimen suum concernentibus, competit. — Obiici porro posset: Principes non regentes fieri deterioris conditionis, si in regentis territorio degentes, huius leges agnoscere tenentur; Cum vero leges saxonicae communes, de Gerada disponentes, a legibus particularibus secundum superiora, omnino separari debeant, sua sponte stant, nec hoc dubium alicuius momenti esse. Unde hac tantum occasione addo, causas geradicas non secundum statuta urbis, in qua femina illustris residet, definiendas esse, sed secundum leges, quae conservatae et inter omnes habentur communes; statutis urbis vero tantum teneri eos, qui in numerum civium urbis sunt recepti — Praeterea vix responsionem meretur: cessare geradam ideo: quoniam illustrium apparatus nuptiarum sub se continet, quae pertinent ad mundum muliebrem sub nomine der Schmuckgelder, indeque si gerada locum habet, idem bis peti, cum et gerada talia sub se comprehendat, quae pertinent ad mundum muliebrem. Nescio quo fato talis obiectio iurium perito in mentem venire possit. Quamvis enim cer-

certum sit, inter illustres omnino apparatus nuptiarum esse in usu; ESTOR *de apparatu et instructu nuptiarum vulgo Aussteuer*, MOSER *Familienstaatsr. T. II. pag. 330.* eumque et tales res sub se continere, quas gerada sub se comprehendit; inde tamen non sequitur, bis idem ab eodem peti, cum illustrium apparatus nuptiarum non sit, ut gerada, pars quanta hereditatis, nec iure successionis debeat.

§. 21.

Postquam nunc, ut spero, satis probatum dedi, dari adhuc hodie geradam illustrium, superest ut, quid iustum sit circa eam, saltem quoad potiores, quae huc pertinent, quaestiones definiam. Eminet absque dubio illa: *an filiae spuriae in his bonis geradicis matribus illustribus succedere possint?* Notum scilicet est cuilibet, rerum Saxonicarum gnaro, spurias cum legitimis simul admitti quoad successionem in Geradam CARPZOV *P. II. C. 14. D. 58.* Cum vero per *l. 5. C. ad Sæ. Orphit.* spurii excludantur ab hereditate matris illustris, de usu huius legis in germania quoad Geradam filiae illegitimae oritur quaestio. Me iudice contra leges romanas pronuntiandum est. Cum enim leges romanae in tantum sint receptae, in quantum Germaniae conveniunt statui *) non video, quo iure defendi possit, germanicae leges de Gerada disponentes cedere debeant legibus peregrinis. Quamvis itaque NEUMANNUS *l. c.* dissentiat et potius hac de re ita sentiat: *Cum lex vel consuetudo, quae gera-*

*) Magnam esse differentiam inter personas illustres in sensu iuris romani et eas, quae apud nos sub nomine illustrium veniunt, satis notum est. Unde perverſae interpretationis specimen est, si DD. non distinguant inter illustres in sensu iuris romani et hodierni.

geradicam introduxit successione specialis sit, nec facile citra rationem extendenda, iura etiam germanica alias spurii parum admodum faveant, casu obviente spurias feminarum illustrium ad Geradam vix iri admissum putarem – nec hic dissensus nec rationes eius me movent, ut aliam amplectar sententiam. Cessante enim dispositione legis romanae feminas illustres hoc casu eodem cum feminis alius sortis iure uti debere censeo.

§. 22.

Quamvis differentia inter Geradam nobilium et ignobilium non sit magni momenti. BERGER *cocon. iur. L. 2. T. 4. tb. 40.* v. quoque supra pag. 24. *all. sent.* facile tamen concedere possum in dubio causas geradam illustrium concernentes, tam quoad res geradicas, quam quoad alias quaestiones obvientes, magis secundum ea principia, quae servantur intuitu geradae nobilium, quam hominum civilis vel rustici ordinis decidendas esse.

§. 23.

Cum Gerada deferatur secundum statuta et consuetudinem loci ubi defuncta habuit domicilium BERGER *Dec. 105.* WERNHER *Vol. VII. P. V. obs 134.* CARPZOV *P. II. c. 14. Def. 54.* personae vero exemptae succedatur secundum leges fori privilegiati s. communes LYNCKER *Vol. 2. resp. 48. p. 170 sq.* verum quid contendere puto, si defendo et illustres feminas hoc privilegio uti. Ex quo simul sua sponte fluit, illustres e. g. in alienatione Geradae, eam tantum formam observare esse obligatas, quae ex iuris saxonici communis placitis et generali observantia obtinet.

Si, quod fieri potest, contingat principem regentem leges de Gerada abrogare in suo territorio, ideo non cessare usum Geradae quoad membra familiae suae inter se et leges de ea disponentes, me defendere ex dictis §. 20. constat. Cum vero l. c. hoc non dixerim sed et probaverim, hac de re pluribus hic non agendum, et tantum addendum est, accedente familiae membrorum consensu tamen abrogari posse Geradam.

Dignum tandem etiam est aliqua consideratione, quid iustum sit in casu deficientium heredum, qui ex lege vocantur. Si successores in eam deficiunt, magistratui geradam cedere, cuius iurisdictioni femina suberat, constat, *Landrecht L. I. art. 21.* sed cui? quaestio est de gerada illustrium. Me iudice, etsi forte femina illustris in civitate municipali domicilium habuerit ibique decefferit, gerada vacua non ad magistratum loci, sed principem territorii pertinebit. Illustrat haec praeiudicio facult. iurid. Viteb. ZIEGLERUS *de iure Maiest. L. I. c. 29. §. 43.* Praeterea et hic NEUMANNUS *l. c. pag. 280.* est consulendus.

Haec sunt, quae hac de re praesenti in Dissertatione proferre constitui. Solamen laboris mihi maximum erit, si in casu obvio, tanquam collectione opinionum DD. ea uti poterit, l. B., quem finem praecipue hoc in studio intendendo.

Halle, Diss., 1786/87

ULB Halle

001 604 848

3

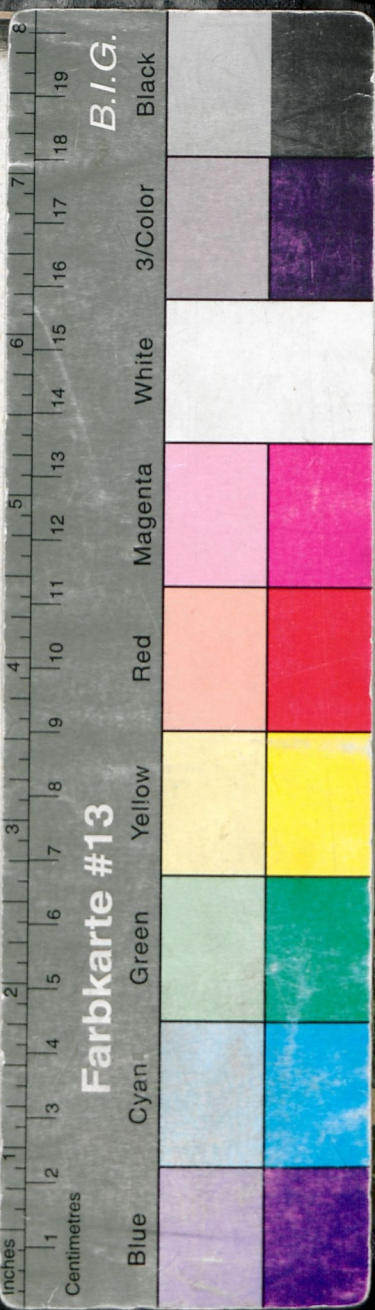

Sb.

vd 10

4 DE 5
USU GERADAE
INTER ILLUSTRRES
DISSERTATIO 1786,5

P. 207.
PRAESIDE
DANIELLE NETTELBLADE

POT. BORUS. REGI A CONSILIIIS INTIMIS

ACADEMIAE FRIDERICIANAE DIRECTORE

ET
ORDINARIO FACULTATIS IURIDICAE.

DEFENSA ABAUCTORE

CARL CHRISTIAN LAURENT, BIEDERMANN

ANHALT-CÖTHEN.

HALAE DIE XIX. AUGUST. MDCCLXXXVI.

TYPIS HENDELIANIS.

